«Я дуже хочу миру, щоб закінчилася війна, більше нічого»

Дівчинка, 10–11 років

«Щоб закінчилася війна і повернувся тато живий і здоровий»

Дівчинка, 10–11 років

«Для тебе це просто жарт, а для мене — ні; мені — це не подобається»

Хлопчик, 10–11 років

«Це просто жарт, охолонь! Я відчуваю велику образу на інших та замикаюсь в собі більше»

Дівчинка, 11–12 років

«Зі мной зробили стікери вони сказали що це просто прікол але мені було не дуже приємно.»

Хлопчик, 10–11 років

«Щоб мене зрозуміли, щоб в мене були друзі.»

Дівчинка, 11–12 років

«Я б хотіла щоб частіше хтось мене підтримував. Бо майже завжди, це роблю я.»

Дівчинка, 11–12 років

Із анонімних анкет учнів 5–7 класів (підпис: стать, вік)

«ЦЕ НЕ ПРОСТО»

«Укриття від насильства»

Ілюстрований огляд двох етапів моніторингу потреб і безпеки підлітків Бучанської громади

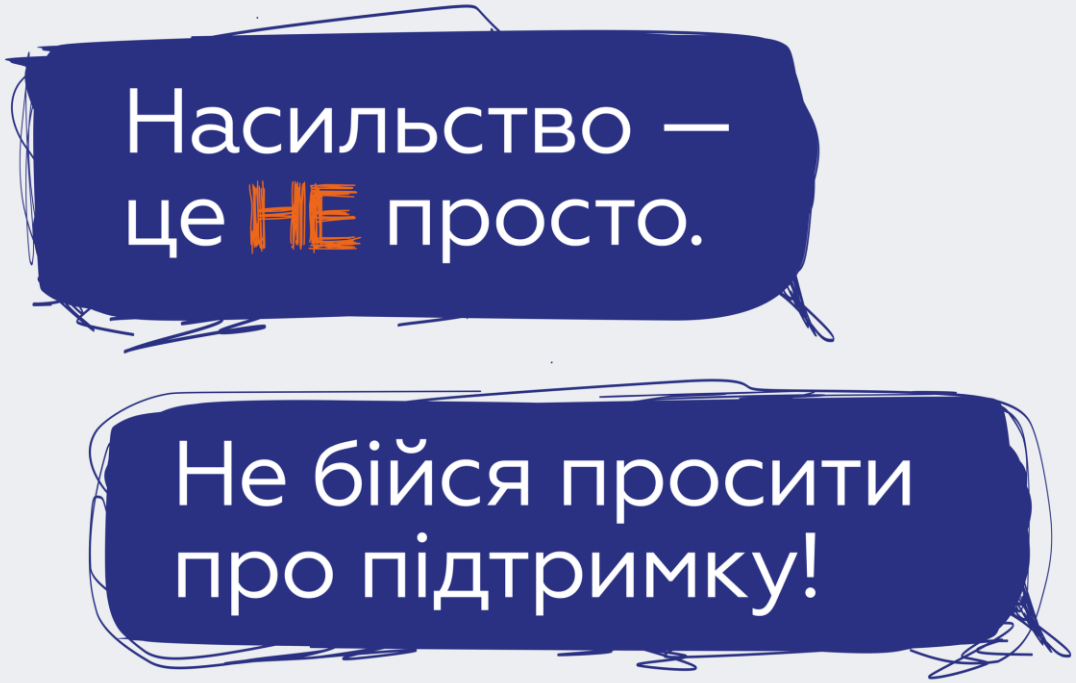

Видання для завантаження · Бучанський ліцей № 3 (n = 351) та 11 шкіл громади (n = 836)

Norway · Швеція Sverige · ЄДНАННЯ · АСКОЛЬД І ДІР · ТВОЯ ОПОРА · Разом зробимо більше Бучанська громада

Як коректно читати та використовувати ці результати

Призначення моніторингової анкети

- **Анонімне вивчення потреб:** авторська анкета БФ «Твоя опора» (19 питань) вивчає думки, інтереси й запити учнів 5–7 класів.
- **Два окремі етапи (1 187 учнів):** пілот із комплексною підтримкою у Ліцеї № 3 (n = 351) подано окремо від зрізу 11 шкіл (n = 836).
- **Конфіденційність:** усі 11 шкіл другого етапу та класи зашифровано, а прямі цитати підписано лише «стать, вік».

Важливі застереження до висновків

- **Це не клінічне дослідження:** анкета не є психодіагностичним тестом і не ставить медичних чи клінічних діагнозів.
- **Мова самооцінки:** усі відсотки відображають суб'єктивне сприйняття дитини на момент заповнення бланку.
- **Без категоричних узагальнень:** перетини вказують на співпадіння у відповідях одномоментного зрізу.

Первинний моніторинг середовища відповідає підходам Постанови КМУ № 658 і слугує для планування профілактики.

Перший етап: пілотне опитування у Бучанському ліцеї № 3

В опитуванні взяла участь

351

дитина 10–14 років

Бучанський ліцей № 3, учні 5–7 класів

Анонімне вивчення потреб і ризиків

На старті пілоту команду цікавили чотири питання:

- як учні оцінюють власне емоційне самопочуття під час війни та навчання
- чи стикаються підлітки з проявами булінгу, образ і знецінення у шкільному колі
- чи мають діти близьку людину, з якою безпечно поділитися переживаннями
- чи готові школярі звертатися по допомогу, коли їм складно впоратися самим

Що турбувало дітей і про що вони мріяли у пілотному ліцеї

Що турбує найбільше (n = 351)

145

із 268 дітей ліцею, які написали про мрію, мріють про мир, перемогу або закінчення війни

14

учнів ліцею написали, що мріють про повернення тата чи дідуся з війни

Емоційне самопочуття та соціальна підтримка у Ліцеї № 3

Більшість підлітків намагалася справлятися з хвилюванням без звернення до дорослих:

42,4%

відчувають тривогу, але намагаються впоратися самостійно

12,5% + 5,5%

переживають тривогу і стрес (12,5%) або почуваються постійно пригнічено (5,5%)

55,4% + 11,4%

лише іноді мають людину для розмови (55,4%) або не мають її взагалі (11,4%)

Важливо не чекати гострої кризи, а формувати середовище, де дитина знає, що її почують.

Досвід булінгу, прояви агресії та запит на фахівця у ліцеї

Досвід образ (55%) та власних зривів

43,5% / 11,5%

стикалися іноді (43,5%) або ситуація їх турбує (11,5%)

56% / 13,5%

проявляли агресію ненавмисно (56%) або хочуть змінитися (13,5%)

Чутливість дівчат і доступ до психолога

16% vs 8%

дівчат ситуації булінгу турбують удвічі частіше за хлопців

25% vs 9%

кажуть про потребу в психологу (25%), реально звертаються 9%

61 зі 109 учнів ліцею вказали, що після образ чують «це просто жарт» — так виникла назва «Це НЕ просто».

Від результатів опитування — до комплексної підтримки ліцею

Навчанням у ліцеї охоплено

83

педагогічні працівники

Тренінги та супервізійна підтримка

Відкрито шкільну антистрес-кімнату

Основні акценти впровадженої програми підтримки:

- навчити дорослих вчасно помічати приховані прояви цькування та ізоляції
- дати вчителям безпечні алгоритми реагування на конфлікти та підтримки свідків
- провести супервізії для розбору реальних шкільних ситуацій та зниження напруги педагогів
- облаштувати антистрес-кімнату для щоденного емоційного розвантаження дітей

Результати повторного опитування педагогів Ліцею № 3

Оцінка змін у шкільному середовищі очима вчителів після тренінгів та запуску простору:

42% + 58%

знання перейшли у практику: 42% вчителів застосовують їх регулярно, ще 58% — час від часу

92%

педагогів відзначили позитивну динаміку щодо булінгу та користь антистрес-кімнати

42% / 25%

42% бачать частіші звернення учнів, водночас 25% усе ще спостерігають прояви булінгу

Профілактика потребує тяглості: педагоги також відзначили потребу в подальшій підтримці щодо стресу й тривоги дітей.

Другий етап: розширене опитування 11 закладів освіти громади

Заповнених валідних анкет

836

учнів 5–7 класів

5 міських ЗЗСО: 587 анкет (70,2%)

6 сільських ЗЗСО: 249 анкет (29,8%)

Профіль учасників другого етапу (питання 1–3, школи зашифровано):

Висока повнота відповідей: із 846 опрацьованих бланків 98,8% заповнені інформативно.

Статевий розподіл (Q1): 50,7% дівчат (424 анкети) та 48,2% хлопців (403 анкети).

Віковий склад (Q2): 40,8% (10–11 р.), 53,6% (11–12 р.), 5,9% (13–14 р.), 0,4% (15–16 р.).

Вікові паралелі: 5-ті класи — 330 учнів (39,5%), 6-ті — 313 (37,4%), 7-мі — 193 (23,1%).

Що найбільше турбує учнів 11 шкіл громади зараз (питання 4)

Частка від 836 анкет (множинний вибір)

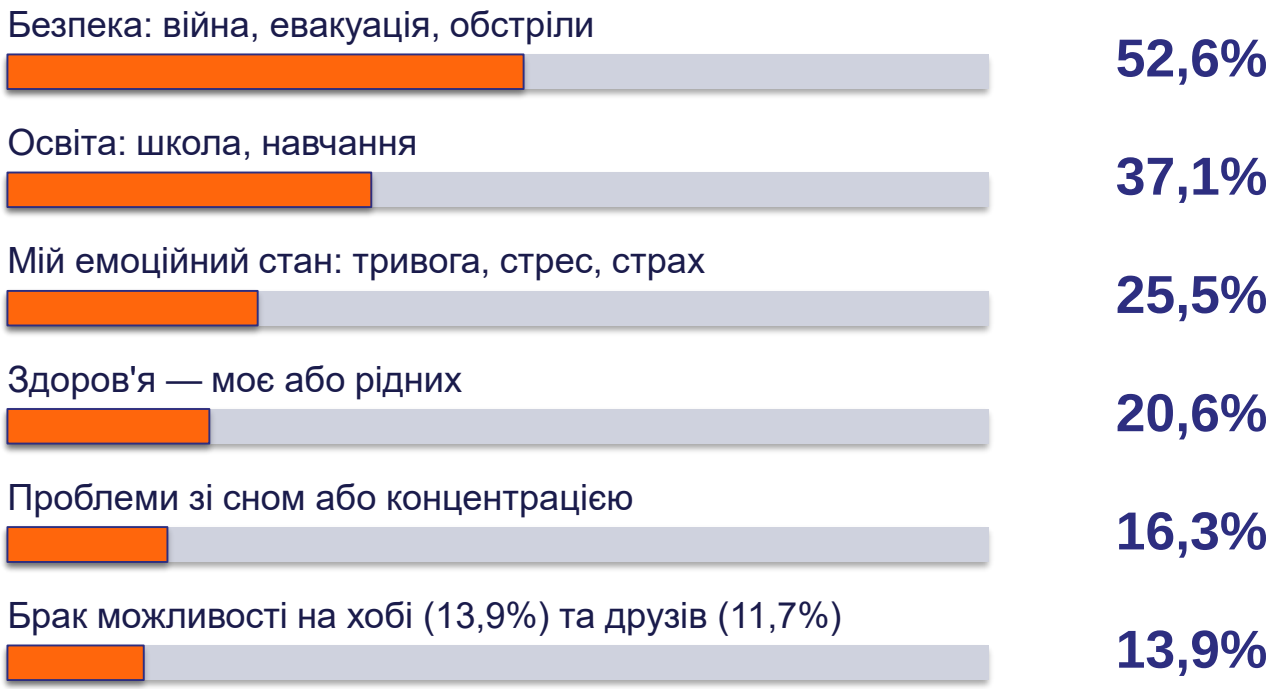

Сільські ЗЗСО

59,0%

учнів сільських шкіл відмічають тривогу за безпеку (проти 49,9% у міських ЗЗСО)

Різниця за статтю

33,3%

дівчат хвилюються через свій емоційний стан проти 18,1% серед хлопців

Які потреби є найважливішими для підлітків (питання 5)

Актуальні запити учнів (n = 836, множинний вибір)

У сільських школах

51,0%

учнів виділяють потребу у спілкуванні з однолітками (проти 39,5% у місті)

Серед семикласників

19,2%

учнів 7-х класів та 19,8% дівчат вказують потребу в психологічній підтримці

Самооцінка емоційного стану останнім часом (питання 6)

Суб'єктивне сприйняття власного самопочуття учнями (n = 836; орієнтир для профілактики, не діагноз):

52,0%

435 учнів оцінюють свій стан як добрий і спокійний (61,8% хлопців проти 43,2% дівчат)

38,5%

322 учні почуваються іноді стурбованими, але справляються самостійно

12,0% + 2,9%

117 унікальних учнів (14,0%) вказали тривогу/стрес (100) або дуже поганий стан (24)

Дівчата відмічають тривогу чи потребу в підтримці удвічі частіше за хлопців (18,4% проти 9,2%), а у 6-х класах показник становить 16,0%.

Можливість виговоритися та стосунки з близькими (питання 7–9)

Оцінка підлітками наявності довірливого слухача, родинного клімату та дружби:

34,8%

завжди мають людину для розмови про переживання (50,1% — іноді, 10,9% — ніколи)

61,1%

мають дуже добрі стосунки з батьками (36,7% — добрі з непорозумінняими, 4,4% — напружені)

73,8%

мають близьких підтримуючих друзів (25,2% не завжди зрозумілі, 3,7% почуваються самотніми)

При переході з 5-го до 6-го класу частка дітей, яким ні з ким поговорити, зростає з 7,0% до 14,1%.

Як самооцінка тривоги перетинається із соціальним оточенням

Залежно від стосунків із батьками (питання 8)

45,9%

тривога/скрута за напружених або поганих стосунків удома

9,3%

тривога/скрута за дуже добрих стосунків із батьками

Залежно від дружби (Q9) та досвіду образ (Q10)

45,2%

тривога/скрута при самотності (проти 9,8% з друзями)

32,8%

тривога/скрута, коли образи турбують (проти 8,1% без них)

Ці цифри фіксують співпадіння у відповідях одномоментного опитування і підкреслюють роль підтримки сім'ї та класу.

Суб'єктивний досвід зіткнення з образами та булінгом (питання 10)

Чи стикалися учні з образами, приниженням або агресією щодо себе (n = 836):

49,9%

417 учнів зазначили, що ніколи не стикалися з подібними ситуаціями щодо себе

41,0%

343 учні іноді стикаються з проявами образ, але вважають, що справляються самі

8,0%

67 учнів вказали, що ситуації булінгу й образ відбуваються і гостро їх турбують

Усього про досвід образ зазначили 48,4% (405 унікальних анкет): найчастіше у 5-х класах (53,9%) та в сільських школах (53,0%).

Самооцінка власних проявів агресії до інших (питання 11)

Переважна більшість гострих реакцій між підлітками має ненавмисний реактивний характер:

51,9%

434 учні визнали, що іноді проявляли агресію чи ображали інших, хоча не хотіли цього

8,9%

74 учні зазначили, що проявляли агресію і відчувають потребу змінитися

3,1%

лише 26 учнів вказали на свідомі дії (ще 34,8% ніколи не проявляли агресії)

36,1% вибірки (302 дитини) одночасно мають досвід і постраждалого в Q10, і власних зривів у Q11 — їм потрібні навички саморегуляції.

Що діти чують після образ (питання 12, n = 593)

У 278 анкетах (46,9% відповідей) образу виправдовували жартом, у 61 (10,3%) — зйомкою і ШІ, у 46 (7,8%) — звинуваченням дитини:

- «Та це просто жарт»
- «Це просто прикол»
- «Та ми просто рофлимо»
- «Це просто відео / сторіз»
- «Не ображайся на фото в ШІ»
- «Ти не розумієш жартів»
- «Чого ти одразу ображаєшся?»

Водночас 18,9% учнів у питанні 12 написали, що в їхньому колі друзів так не говорять і панує взаємоповага.

Що допомагає почуватися краще у складні моменти (питання 13)

Способи відновлення учнів (множинний вибір)

Розрив звернення

3,6 раза

потреба у психологічній підтримці (17,0% — 142 анкети) перевищує реальну практику звернень (4,7% — 39 анкет)

Інші опори дітей

142

учні власноруч дописали прогулянки, малювання та контакт із домашніми улюбленцями

Головні захоплення, доступність секцій та зручний формат (питання 14–16)

Провідні захоплення підлітків (питання 14)

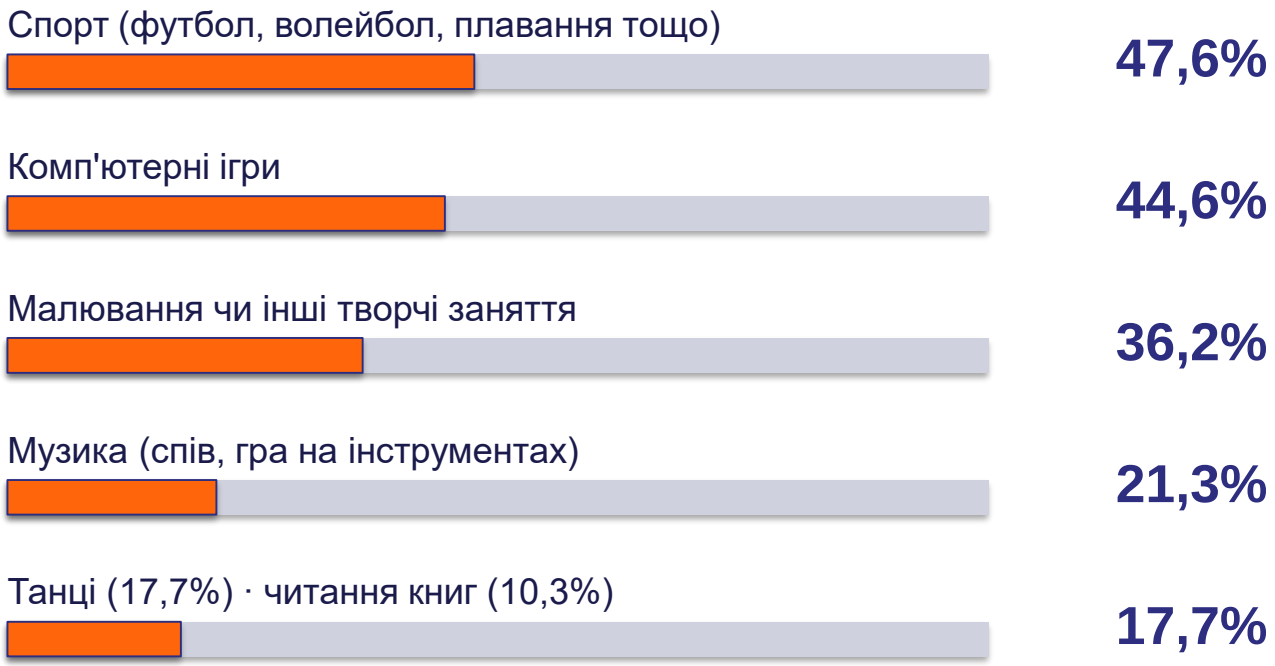

Доступ до гуртків (Q15)

59,2%

займаються регулярно, 32,9% — іноді; без доступу 10,4% учнів сіл проти 6,1% у місті

Формат заходів (Q16)

39,6%

обирають змішаний формат, 33,7% — чисто очний офлайн та 28,5% — онлайн

Джерела натхнення та найбільші мрії підлітків (питання 17–19)

Хто або що надихає дітей (питання 18, n = 752)

Головна мрія (Q17)

66,9%

відповідей (521 із 779 анкет) присвячені миру, перемозі України та поверненню рідних

Вільне поле (Q19)

283

підлітки поділилися особистими думками про школу, укриття, хобі та потребу розуміння

Знеособлене порівняння міських і сільських ЗЗСО та паралелей 5–7 класів

Узагальнена група	Безпека (Q4)	Потреба друзів (Q5)	Тривога / скрута (Q6)	Досвід образ (Q10)	Без гуртків (Q15)
Міські ЗЗСО (5 шкіл, n = 587)	49,9%	39,5%	14,8%	46,5%	6,1%
Сільські ЗЗСО (6 шкіл, n = 249)	59,0%	51,0%	12,0%	53,0%	10,4%
5-ті класи громади (n = 330)	55,5%	35,8%	12,7%	53,9%	5,5%
6-ті класи громади (n = 313)	50,8%	46,6%	16,0%	44,4%	6,7%
7-мі класи громади (n = 193)	50,8%	49,2%	13,0%	45,6%	11,9%
Розкид зашифрованих шкіл (n ≥ 20)*	**39% – 67%**	**31% – 58%**	**3,6% – 28,9%**	**37,0% – 71,4%**	**2% – 19%**

**Усі 11 шкіл другого етапу закодовано (М-1…М-5, С-1…С-6); розширений пооб'єктний аналіз подано у повному PDF-звіті на платформі.*

Практичні орієнтири за підсумками двох етапів дослідження

Напрями профілактичної роботи для шкіл, психологічної служби та громади:

1

Підтримка вчителів

Навчання і супервізія педагогів за досвідом Ліцею № 3 допомагають спокійно і вчасно реагувати на складні ситуації.

2

Простори відновлення

Шкільні антистрес-кімнати та групові зустрічі знижують страх осуду і скорочують дистанцію між дитиною та психологом.

3

Увага до слів і мереж

Послідовна реакція дорослих на виправдання «це просто жарт», небажану зйомку на телефон і ШІ-контент.

4

Доступні секції у селах

Розвиток спортивних і творчих гуртків наживо у сільських округах громади та для учнів 7-х класів.

«ЦЕ НЕ ПРОСТО»

«Я б дуже хотіла якийсь гурток щоб розповідати про свої відчуття, наприклад: стрес, страх, але виключно для дітей.»

Дівчинка, 11–12 років (із анонімної анкети)

Зробімо так, щоб кожну дитину було кому почути.

Створено БФ «Твоя опора» за підтримки Фонду «Аскольд і Дір» (ICAP Єднання) за фінансування Норвегії та Швеції.

Norway · Швеція Sverige · Єднання · Аскольд і Дір Норвезько-шведський фонд · Твоя опора · Разом зробимо більше Бучанська громада